

TOIMITTANEET

LIISA TAINIO

ULLA KARVONEN

& PILVI HEINONEN

Koskettava koulu

KOSKETTAMINEN

VUOROVAIKUTUKSESSA JA

PEDAGOGISESSA TOIMINNASSA

Gaudeamus

Koneen Säätiö on tukenut teoksen kirjoittamista.

Copyright © 2023 Tekijät & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Hanna Lahti / Huomen
Kirjan piirroskuvat: Rakel Routarinne

KL 38, 87 • UDK 37, 800/801

ISBN 978-952-345-220-6

Painopaikka: Printon Trükikoda, Tallinna 2023

Sisällys

Esipuhe	7
---------------	---

I

JOHDATUS KOSKETUKSEN TUTKIMUKSEEN

1 Kosketustutkimus koulun kontekstissa	15
<i>Ulla Karvonen, Liisa Tainio ja Pilvi Heinonen</i>	

II

KOSKETUKSEN VUOROVAIKUTUSTEHTÄVÄT KOULUSSA

2 Kohtaava kosketus: Kättely ja halaus rituaalisina kohtaamiskäytänteinä	73
<i>Liisa Tainio ja Ulla Karvonen</i>	
3 Välittävä kosketus: Myötäeläminen ja lohduttaminen	92
<i>Ulla Karvonen ja Liisa Tainio</i>	
4 Kehuva kosketus: Kehuminen, kannustaminen ja rohkaiseminen	127
<i>Ulla Karvonen ja Pilvi Heinonen</i>	
5 Ohjaileva kosketus: Huomion suuntaaminen pedagogiseen toimintaan	151
<i>Sara Routarinne, Ulla Karvonen ja Pilvi Heinonen</i>	
6 Liittoutuva kosketus: Nojailua, läheisyyttä ja yhteenkuuluvuutta	185
<i>Pilvi Heinonen, Liisa Tainio ja Kreeta Niemi</i>	
7 Leikillinen kosketus: Kiusoittelua, flirttailua ja kiusan uhkaa. . . .	216
<i>Liisa Tainio ja Sara Routarinne</i>	
8 Rajoittava kosketus: Suojeleminen, kurinpito ja hätävarjelu	243
<i>Ulla Karvonen ja Liisa Tainio</i>	

- 9 Rankaiseva kosketus: Ruumiillinen kurittaminen koulussa 264
Ulla Karvonen ja Liisa Tainio
- 10 Koskettamisen rajat ja rajankäynnit. 285
Liisa Tainio, Pilvi Heinonen ja Ulla Karvonen

III

NÄKYMIÄ KOSKETUKSEEN KOULUSSA

- 11 Kosketus ja koulutila: Vuorovaikutusta avoimissa koulutiloissa. . 323
Kreeta Niemi
- 12 Tietoinen kosketus: Kokemuksia erityisluokalta 332
Sanna Halla-aho ja Lauri Jäntti
- 13 Näkevät ja kuulevat kädet 343
Jaana Erkkilä-Hill
- Kirjallisuus. 350
- Liite: Litterointimerkit 380
- Kirjoittajat 381

TIETOLAATIKOT

- KOSKETUSVIESTINTÄ KOMMUNIKOINNIN KEINONA JA
 OPPIMISEN TUKENA. 18
- OPETTAJAN AMMATILLISTA KOSKETUSTA OHJAAVIA ASIAKIRJOJA. . 24
- LUKUKOIRAT JA MUUT KOSKETELTAVAT KOULUELÄIMET 27
- KIINNIPITO TERAPIANA 250